

Vergaderjaar 2025–2026

36 800 XIV

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (XIV) en het Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2026

Nr. 13

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSELZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 januari 2026

In deze brief informeer ik uw Kamer over de aanpak van stalbranden. De impact van stalbranden voor mens en dier is vaak zeer groot en ik vind het belangrijk dat we onverminderd blijven doorwerken aan het verbeteren van de brandveiligheid op veehouderijen.

Uw Kamer heeft de Kamerbrieven van 18 december 2024 (Kamerstuk 36 600 XIV, nr. 75 en van 3 april 2025 (Kamerstuk 36 600 XIV, nr. 78) over dit onderwerp controversieel verklaard. Voor het moment van controversieel verklaren zijn al de nodige acties in gang gezet, waaronder twee onderzoeken die recent zijn afgerond. De resultaten daarvan deel ik nu met uw Kamer. Allereerst gaat het om de resultaten van het onderzoek van Antea Group naar de omvang van brandcompartimenten in veestallen. Ten tweede gaat het om het door het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (hierna: NIPV) ontwikkelde denkraam «Basis voor brandveiligheid voor veestallen». Deze rapporten zijn bij deze brief gevoegd. Ik maak tevens van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren over de voortgang van andere acties binnen de aanpak van stalbranden. Gelet op dat uw Kamer de eerdere Kamerbrieven over dit onderwerp controversieel heeft verklaard, zal ik als Minister terughoudend zijn in het in gang zetten van nieuw beleid.

Impactanalyse maximale omvang brandcompartimenten veestallen

Zoals eerder aan uw Kamer gemeld¹, loopt er een verkenning naar de mogelijkheden voor het aanpassen van de grenswaarde voor de omvang van een brandcompartiment in het dierenverblijf bij nieuwe en te verbouwen stallen, zoals opgenomen in het Besluit bouwwerken

¹ Kamerstuk 36 600 XIV, nr. 78.

leefomgeving (Bbl). In de huidige situatie is de maximum omvang van een brandcompartiment voor een stal in het Bbl vastgesteld op 2.500 m². Als een veehouder een groter brandcompartiment wil bouwen dan is dat ook mogelijk, mits conform het gelijkwaardigheidsbeginsel extra brandveiligheidsmaatregelen worden getroffen waarmee aangetoond wordt dat het compartiment even brandveilig is als een compartiment van 2.500 m².

Antea Group heeft in opdracht van LVVN en het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) onderzoek gedaan naar de financiële en bouwtechnische gevolgen van het verkleinen van de maximale oppervlakte van een brandcompartiment voor nieuwe veestallen. Op basis van de uitgevoerde impactanalyse wordt door Antea Group geen aanleiding gezien om te adviseren de huidige grenswaarde van 2.500 m² aan te passen. Hiervoor presenteert Antea Group in het rapport een aantal argumenten. Ten eerste leidt een lagere grenswaarde niet per definitie tot minder dierlijke slachtoffers in geval van een brand. Het aantal dierlijke slachtoffers dat betrokken raakt en omkomt bij een brand wordt namelijk ook beïnvloed door neveneffecten, zoals rookverspreiding en uitval van installaties. Ten tweede creëert een lagere grenswaarde de prikkel bij een ondernemer om potentieel eerder gebruik te maken van het recht op een gelijkwaardige oplossing. Hiermee is het mogelijk om een groter brandcompartiment met een gelijkwaardig niveau aan veiligheid te realiseren. Het risico blijft echter vergelijkbaar, waarmee er over alle bedrijven bezien niet per se minder dierlijke slachtoffers in geval van brand zullen ontstaan.

Antea Group geeft in het rapport verder aan dat bij een lagere grenswaarde meer bouwkundige en installatietechnische maatregelen nodig zijn om de gewenste compartimentering te realiseren. Het is echter niet altijd mogelijk om deze voorzieningen bij de bouw aan te leggen en de effectiviteit van deze maatregelen op termijn is beperkt. Dit komt door de aanwezigheid van stof, vocht en zuren in de kenmerkende omgeving van de veehouderij. Gerelateerd daaraan hebben de aangebrachte brandwerende voorzieningen volgens Antea Group ook een grote faalkans onder normale bedrijfsvoering. De benodigde maatregelen zoals brandkleppen kunnen bijvoorbeeld per ongeluk in het dagelijks gebruik geactiveerd worden. Daarnaast leiden de brandwerende voorzieningen tot beperkingen in de bedrijfsvoering: zichtlijnen worden minder en looplijnen worden langer. Tot slot leidt een lagere grenswaarde volgens Antea Group tot aanzienlijke financiële en organisatorische gevolgen voor veehouders. Iedere bouwkundige compartimenteringswand verhoogt de bouwkosten met ongeveer 10%. Ieder extra emissiepunt verhoogt de bouwkosten ook, door de verdubbeling van het aantal installaties.

Antea Group concludeert op basis van deze bevindingen dat een integrale benadering van stal brandveiligheid noodzakelijk is en doet in dat kader de volgende aanbevelingen:

- geef in regelgeving meer ruimte voor het vergroten van fysieke afstanden tussen verschillende (brand)compartimenten in dierenverblijven. Dit beperkt de kans op overslag en vergemakkelijkt evacuatie en brandbestrijding.
- Versnel de ontwikkeling en implementatie van vroegtijdige detectie (zoals sensortechnologie) en snel reagerende alarmeringssystemen. Hierdoor kan de brand zich minder ver ontwikkelen en is er meer handelingsperspectief voor het redden van dieren.
- Maak periodieke controle van elektrische installaties, brandwerende voorzieningen en vluchtwegen verplicht en betrek hierin ook praktische ervaringen van veehouders en brandweer.

- Zet in op voorlichting en training voor veehouders en personeel over brandrisico's en preventie.
- Zet daarnaast in op informatie over noodplannen en effectieve evacuatieprocedures, zodat handelen bij calamiteiten effectiever en veiliger verloopt.
- Breid het evalueren van de stalbranden die zijn opgetreden uit. Daarmee wordt het inzicht op effectiviteit van ingevoerde maatregelen beter zichtbaar en kan doelgericht worden ingezet op verbetermaatregelen.
- Ga verder met de ontwikkeling van het Denkraam brandveiligheid veestallen van het NIPV.

Beleidsreactie

Ik ben Antea Group erkentelijk voor dit onderzoek. De onderzoeksresultaten bevestigen het belang van een integrale benadering van de brandveiligheid van veestallen, waarbij de focus ligt op het vergroten van de brandveiligheid in de veehouderij in de meest brede zin, met oog voor zowel dierenwelzijn als bedrijfscontinuïteit. De meeste aanbevelingen van Antea Group maken reeds deel uit van de aanpak van stalbranden, waarvan in deze brief de voortgang wordt toegelicht. Antea Group adviseert daarnaast om de impact van innovatieve detectie- en alarmeringssystemen te onderzoeken en om in regelgeving meer ruimte te geven voor het vergroten van fysieke afstanden tussen verschillende (brand)compartimenten in dierenverblijven. Gezien de controversieel verklaring van de eerdere Kamerbrief over dit onderwerp door uw Kamer, laat ik eventuele vervolgstappen naar aanleiding van deze twee aanbevelingen en besluitvorming daarover aan een volgend kabinet.

Denkraam «Basis voor brandveiligheid voor veestallen»

Onderzoek door Wageningen University & Research (WUR) in 2023 heeft aangetoond dat de brandveiligheid van een stal integraal benaderd dient te worden om tot een effectieve aanpak te kunnen komen². Er zijn namelijk vele factoren die invloed hebben op het ontstaan en de verspreiding van brand, zoals diergedrag, stalconfiguratie en brandbestrijding. Wanneer maatregelen in het kader van brandveiligheid los toegepast worden zonder integrale benadering, is volgens WUR de kans groot op schijnveiligheid en desinvestering. Zoals ik eerder aan uw Kamer gemeld heb³, heb ik daarom het NIPV de opdracht gegeven om een integraal denkraam «Basis voor brandveiligheid voor veestallen» te ontwikkelen. Dit denkraam is vergelijkbaar met het bestaande kenmerken-schema voor brandveiligheid, dat zich richt op gebouwen waarin mensen verblijven⁴. Het denkraam biedt een samenhangend overzicht van alle relevante factoren en is praktisch toepasbaar voor alle betrokkenen bij het realiseren van een brandveilige stal. Dit denkraam is bedoeld als hulpmiddel om de brandveiligheid in een stal inzichtelijk te maken, te begrijpen en te kunnen verbeteren, zonder daarbij een norm te stellen.

Het document bestaat uit de volgende hoofdonderdelen:

- brandveiligheidsdoelen die worden nagestreefd, waaronder in ieder geval het voorkomen en beperken van dierlijke slachtoffers als direct of indirect gevolg van brand.
- Een kenmerken-schema, uitgebreid met het kenmerk «dier». Dit omvat de kenmerken van het dier en specifieke diervoorzieningen, zoals het gedrag van het dier bij brand.

² <https://edepot.wur.nl/641447>.

³ Kamerstuk 36 600 XIV, nr. 78.

⁴ 201712-IFV-Basis-voor-brandveiligheid.pdf.

- Het beschrijven van de zes diercategorieën, te weten melkvee, vleeskalveren, varkens, leghennen, vleeskuikens en melkgeiten.
- Een brandgebeurtenissenschema, van ontstaan van brand tot en met nazorg.
- Concrete instructies voor toepassing van het denkraam in de praktijk (o.a. een risico-inventarisatie methode, oplossigentabel en een excel-tool die in de praktijk kan worden toegepast voor zowel nieuwe als bestaande stallen).

Door gebruik te maken van het denkraam kan kwalitatief inzichtelijk worden gemaakt wat de mate van brandveiligheid van een stal (voor het dier) is en wat het effect van een specifieke brandveiligheidsmaatregel is. De doelgroep van dit denkraam bestaat uit overheidsorganisaties, marktpartijen, veehouders en sectororganisaties.

Beleidsreactie

Ik dank het NIPV voor de ontwikkeling van dit denkraam. Dit document biedt concrete handvatten voor een integrale beoordeling van de brandveiligheid van stallen. Gezien de controversieel verklaring van het stalbranden dossier door uw Kamer, beschrijf ik hieronder op welke wijze het denkraam ter informatie verspreid zal worden door diverse partijen, ten behoeve van vrijwillig gebruik door de diverse doelgroepen. Besluitvorming over eventuele verdere toepassingsmogelijkheden van het denkraam laat ik aan een volgend kabinet.

Het denkraam wordt gepubliceerd op rijksoverheid.nl. Het NIPV heeft daarnaast een webpagina ingericht over de brandveiligheid van veestallen⁵ waarop het denkraam gepubliceerd is. Verder wordt het denkkader ook onder de aandacht gebracht bij veehouders via sectororganisaties, aangezien het denkraam kan dienen als hulpmiddel voor veehouders om zelf inzicht te krijgen in de brandveiligheid van het eigen bedrijf. Tot slot zal het denkraam ook onder de aandacht worden gebracht bij overige externe partijen die betrokken zijn bij de brandveiligheid van stallen, zoals verzekeraars en veiligheidsregio's.

Voortgang overige acties aanpak stalbranden

Naast de twee genoemde onderzoeken werk ik, conform mijn brief van 3 april 2025, ook aan het vergroten van inzicht in stalbranden, preventieve keuringen, en een communicatiecampagne (Kamerstuk 36 600 XIV, nr. 78). Hieronder licht ik per maatregel de voortgang toe.

Meer inzicht in de oorzaken en risicofactoren van stalbranden

Zoals eerder gemeld aan uw Kamer bekijk ik samen met het Verbond van Verzekeraars op welke wijze de risicomonitor verder uitgebreid kan worden met verdiepende informatie over de oorzaak van de brand, het bouwjaar en de omvang van de stal, het aandeel van de branden waarbij dierlijke slachtoffers zijn gevallen en de verhouding tussen het aantal aanwezige dieren op een bedrijf en het aantal dierlijke slachtoffers. Door meer inzicht te krijgen in de oorzaak van een brand en de factoren die invloed hebben gehad op de ontwikkeling van het incident, kunnen in de toekomst mogelijk gerichtere brandveiligheidsmaatregelen getroffen worden. Om de risicomonitor uit te kunnen breiden, is het belangrijk dat er eenduidige registratie plaatsvindt van stalbranden door betrokken partijen zoals verzekeraars en de brandweer. Om dit mogelijk te maken is een gezamenlijke definitie uitgewerkt van een stalbrand ten behoeve van

⁵ <https://nipv.nl/onderzoek/brandveiligheid-veestallen/>.

de risicomonitor. De risicomonitor stalbranden wordt jaarlijks in het voorjaar gepubliceerd, waarbij waar mogelijk verbeteringen zullen worden doorgevoerd.

Uitvoerbare en proportionele elektrakeuring en brandveiligheidskeuring

Onderdeel van de aanpak van stalbranden is de invoering van een verplichting tot het doen van twee keuringen die gericht zijn op het voorkomen van brand. Deze keuringen zijn gericht op de brandveiligheid van technische installaties op het erf (elektrakeuring) en op het brandveiligheidsmanagement en bewustwording van brandrisico's (brandveiligheidskeuring).

Ik hecht veel waarde aan de uitvoerbaarheid, effectiviteit en proportionaliteit van deze keuringen. Schuttelaar & Partners voert momenteel in opdracht van LVVN «proefkeuringen» uit om meer inzicht te krijgen in de impact, waaronder de financiële impact van een verplichte elektrakeuring voor veehouders. Het gaat hierbij om de bestaande keuringsschema's Scope 10 en Scope 12 van SCIOS. In eerste instantie wordt gekeken naar de uitkomsten van reeds uitgevoerde keuringen om zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande informatie. Aanvullend hierop wordt een aantal nieuwe proefkeuringen uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zullen naar verwachting in mei 2026 beschikbaar zijn.

Daarnaast ontwikkelt Stichting Milieukeur (hierna: SMK) het keuringsschema voor de brandveiligheidskeuring. SMK heeft, op basis van diverse expertbijeenkomsten, een conceptkeuringsschema opgesteld dat recent in een openbare hoorzitting is besproken. Momenteel verwerkt SMK de uitkomsten van deze hoorzitting en verzamelt daarbij aanvullende inbreng vanuit betrokken stakeholders. Het keuringsschema zal naar verwachting in april 2026 gereed zijn. Direct daaropvolgend zal SMK een aantal «proefkeuringen» uitvoeren, om de impact, waaronder de financiële impact van een verplichte brandveiligheidskeuring voor veehouders in kaart te brengen.

Brandveiligheidscampagne

In mijn Kamerbrief van 18 december 2024 heb ik ook aangegeven invulling te geven aan de motie van het lid Ouwehand (PvdD) (Kamerstuk 28 286, nr. 1347) door aanvullend op bovengenoemde onderdelen uit het maatregelenpakket een brandveiligheidscampagne op te zetten. Een brandveiligheidscampagne is een *no regret* maatregel die kan bijdragen aan het vergroten van bewustwording en biedt veehouders en erfbezoekers inzicht in laagdrempelige brandveiligheidsmaatregelen. Ik heb daarom het al in gang gezette inkooptraject gecontinueerd en daarna het communicatiebureau Publiquest opdracht gegeven om de brandveiligheidscampagne te ontwikkelen en uit te voeren.

Publiquest ontwikkelt momenteel de campagnestrategie in samenwerking met onder andere sectororganisaties, de Brandweer, veiligheidsregio's en het Verbond van Verzekeraars. Hierbij wordt ingezet op het gebruik van herkenbare verhalen en handelingsperspectieven, die verspreid worden via zowel online kanalen als via fysiek campagnemateriaal en bijeenkomsten. De campagne zal naar verwachting begin 2026 van start gaan.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
F.M. Wiersma